EURÓPAI
BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2023.5.24.
COM(2023) 613 final

Ajánlás

A TANÁCS AJÁNLÁSA

Ciprus 2023. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Ciprus 2023. évi stabilitási programját

{SWD(2023) 613 final}

Ajánlás

A TANÁCS AJÁNLÁSA

Ciprus 2023. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Ciprus 2023. évi stabilitási programját

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 121. cikke (2) bekezdésére és 148. cikke (4) bekezdésére,

tekintettel a költségvetési egyenleg felügyeletének megerősítéséről és a gazdaságpolitikák felügyeletéről és összehangolásáról szóló, 1997. július 7-i 1466/97/EK tanácsi rendeletre[1] és különösen annak 5. cikke (2) bekezdésére,

tekintettel a makrogazdasági egyensúlyhiányok megelőzéséről és kiigazításáról szóló, 2011. november 16-i 1176/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletre[2] és különösen annak 6. cikke (1) bekezdésére,

tekintettel az Európai Bizottság ajánlására,

tekintettel az Európai Parlament állásfoglalásaira,

tekintettel az Európai Tanács következtetéseire,

tekintettel a Foglalkoztatási Bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdasági és Pénzügyi Bizottság véleményére,

tekintettel a szociális védelemmel foglalkozó bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdaságpolitikai Bizottság véleményére,

mivel:

(1) A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközt létrehozó (EU) 2021/241 európai parlamenti és tanácsi rendelet[3] 2021. február 19-én hatályba lépett. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz reformok és beruházások végrehajtásához nyújt pénzügyi támogatást a tagállamoknak, így az Unió által finanszírozott fiskális impulzust biztosít. Az európai szemeszter prioritásaival összhangban hozzájárul a gazdasági és társadalmi helyreállításhoz, valamint fenntartható reformok és beruházások megvalósításához, különösen a zöld és digitális átállás előmozdítása, valamint a tagállamok gazdasági rezilienciájának megerősítése érdekében. Emellett közép- és hosszú távon elősegíti az államháztartás megerősítését, valamint a növekedés és a munkahelyteremtés fellendítését, továbbá hozzájárul az EU-n belüli területi kohézió javításához és a szociális jogok európai pillérének további végrehajtásához. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz keretében az egy-egy tagállamnak nyújtott maximális

[1] HL L 209., 1997.8.2., 1. o.

[2] HL L 306., 2011.11.23., 25. o.

[3] Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/241 rendelete (2021. február 12.) a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz létrehozásáról (HL L 57., 2021.2.18., 17. o.).

pénzügyi hozzájárulást 2022. június 30-án aktualizálták az (EU) 2021/241 rendelet 11. cikkének (2) bekezdésével összhangban.

(2) A Bizottság 2022. november 22-én elfogadta a 2023-as éves fenntartható növekedési jelentést[4], amely elindította a gazdaságpolitikai koordináció 2023. évi európai szemeszterét. Az Európai Tanács 2023. március 23-án jóváhagyta a jelentésnek a versenyképes fenntarthatóság négy dimenziójára vonatkozó prioritásait. A Bizottság 2022. november 22-én az 1176/2011/EU rendelet alapján elfogadta a riasztási mechanizmus keretében készült 2023. évi jelentést is, amelyben Ciprust azon tagállamok közé sorolta, amelyek tekintetében fennállhat egyensúlyhiány vagy annak kockázata, és amelyek vonatkozásában részletes vizsgálatra van szükség. Ugyanezen a napon a Bizottság elfogadta a Ciprus 2023. évi költségvetésiterv-javaslatára vonatkozó véleményt is. Emellett a Bizottság elfogadta az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló tanácsi ajánlásra vonatkozó ajánlást, amelyet a Tanács 2023. május 16-án elfogadott, valamint a foglalkoztatási iránymutatások és a szociális jogok európai pillérében foglalt elvek végrehajtását elemző 2023. évi együttes foglalkoztatási jelentésre vonatkozó javaslatot is, amelyet a Tanács 2023. március 13-án elfogadott.

(3) Bár az uniós tagállamok gazdaságai figyelemre méltó rezilienciát mutatnak, a geopolitikai környezet továbbra is negatív hatást gyakorol. Miközben az EU határozottan kiáll Ukrajna mellett, az uniós gazdasági és szociálpolitikai stratégia arra összpontosít, hogy rövid távon enyhítse az energiasokkok által a kiszolgáltatott helyzetben lévő háztartásokra és vállalkozásokra gyakorolt negatív hatásokat, valamint hogy középtávon további erőfeszítéseket tegyen a zöld és digitális átállás megvalósítása, a fenntartható és inkluzív növekedés támogatása, a makrogazdasági stabilitás megőrzése és a reziliencia fokozása érdekében. Emellett erős hangsúlyt helyez az EU versenyképességének és termelékenységének növelésére is.

(4) A Bizottság 2023. február 1-jén közleményt[5] adott ki „*A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv: a nulla nettó kibocsátás kora*” címmel, hogy fokozza az uniós nettó zéró ipar versenyképességét és támogassa a klímasemlegességre való gyors átállást. A terv kiegészíti az európai zöld megállapodás és a REPowerEU keretében zajló erőfeszítéseket. Célja, hogy támogatóbb környezet kialakításával biztosítsa az ambiciózus uniós éghajlat-politikai célok eléréséhez szükséges nettó zéró technológiák és termékek uniós gyártási kapacitásának növelését, valamint a kritikus fontosságú nyersanyagokhoz való hozzáférést, többek között a beszerzés diverzifikálása, a tagállamok geológiai erőforrásainak megfelelő kiaknázása és a nyersanyagok újrahasznosításának maximalizálása révén. A terv négy alappillére a kiszámítható és egyszerűsített szabályozási környezet, a forráshoz jutás felgyorsítása, a készségfejlesztés, valamint az ellátási láncok rezilienciáját erősítő nyitott kereskedelem. 2023. március 16-án a Bizottság egy másik közleményt[6] is kiadott „*Az EU hosszú távú versenyképessége: előretekintés a 2030 utáni időszakra*” címmel, amely kilenc egymást erősítő tényezőre építve a növekedést ösztönző szabályozási keret kialakítására irányul. A közlemény szakpolitikai prioritásokat határoz meg, amelyek az EU és tagállamai hosszú távú versenyképességét szolgáló szerkezeti javulás biztosítására, megfelelően célzott beruházásokra, valamint szabályozási intézkedésekre irányulnak. A lejjebb megfogalmazott ajánlások segítenek e prioritások kezelésében.

---

4 COM(2022) 780 final.
5 COM(2023) 62 final.
6 COM(2023) 168 final.

(5) 2023-ban a gazdaságpolitikai koordináció európai szemesztere a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz végrehajtásához igazodóan fejlődik tovább. A helyreállítási és rezilienciaépítési tervek teljes körű végrehajtása változatlanul elengedhetetlen az európai szemeszter szerinti szakpolitikai prioritások teljesítéséhez, mivel a tervek az elmúlt években kiadott releváns országspecifikus ajánlások összességét vagy jelentős részét érintik. A 2019., 2020. és 2022. évi országspecifikus ajánlások ugyanúgy relevánsak maradnak az (EU) 2021/241 rendelet 14., 18. és 21. cikkével összhangban felülvizsgált, aktualizált vagy módosított helyreállítási és rezilienciaépítési tervek tekintetében is.

(6) A 2023. február 27-én elfogadott REPowerEU-rendelet[7] célja, hogy gyorsan megszűnjön az Unió függősége az orosz fosszilis tüzelőanyagok behozatalától. Ez hozzá fog járulni az energiabiztonsághoz és az EU energiaellátásának diverzifikálásához, egyúttal segíti a megújuló energiaforrások elterjedését, az energiatárolási kapacitások bővítését és az energiahatékonyság javítását. A rendelet lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy a REPowerEU célkitűzéseinek elérését elősegítő kulcsfontosságú reformok és beruházások finanszírozása érdekében új REPowerEU-fejezettel egészítsék ki nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési terveiket. A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari tervvel összhangban e reformok és beruházások hozzá fognak járulni az uniós nettó zéró ipar versenyképességének fokozásához is, valamint a tagállamok számára 2022-ben és adott esetben 2023-ban kiadott energiapolitikai országspecifikus ajánlások kezeléséhez. A REPowerEU-rendelet a vissza nem térítendő pénzügyi támogatások egy új kategóriáját is bevezeti, amelyet a helyreállítási és rezilienciaépítési tervekbe beillesztett, energiával kapcsolatos új reformok és beruházások finanszírozására bocsátanak a tagállamok rendelkezésére.

(7) A Bizottság 2023. március 8-án közleményt[8] fogadott el, amelyben költségvetés-politikai iránymutatást nyújt 2024-re azzal a céllal, hogy támogassa a tagállamok stabilitási és konvergenciaprogramjainak kidolgozását, és ezáltal erősítse a szakpolitikai koordinációt. A Bizottság emlékeztetett rá, hogy a Stabilitási és Növekedési Paktum általános mentesítési rendelkezése 2023 végén deaktiválásra kerül. Elvárása szerint a 2023–2024-re szóló költségvetési politikáknak biztosítaniuk kell az adósság középtávú fenntarthatóságát, valamint fenntartható módon fokozniuk kell a potenciális növekedést. A Bizottság kérésének megfelelően a tagállamoknak a 2023. évi stabilitási és konvergenciaprogramjaikban ismertetniük kell, hogy költségvetési terveik középtávon hogyan biztosítják a GDP 3 %-ában meghatározott hiány-referenciaérték betartását, valamint az államadósság megalapozott és folyamatos csökkentését, illetve az adósság prudens szinten tartását. A Bizottság felszólította a tagállamokat, hogy fokozatosan szüntessék meg a háztartások és a vállalkozások energiaársokkoktól való megvédése érdekében bevezetett nemzeti költségvetési intézkedéseket, kezdve a legkevésbé célzott intézkedésekkel. Jelezte, hogy amennyiben az energiaárak újabb emelkedése miatt szükség lenne a támogatási intézkedések meghosszabbítására, a tagállamoknak ezeket az intézkedéseket a korábbinál sokkal nagyobb mértékben a kiszolgáltatott helyzetben lévő háztartásokra

[7] Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2023/435 rendelete (2023. február 27.) az (EU) 2021/241 rendeletnek a helyreállítási és rezilienciaépítési tervekbe beillesztendő REPowerEU-fejezet tekintetében történő módosításáról, valamint az 1303/2013/EU rendelet, az (EU) 2021/1060 rendelet és az (EU) 2021/1755 rendelet, valamint a 2003/87/EK irányelv módosításáról (HL L 63., 2023.2.28., 1. o.).

[8] COM(2023) 141 final.

és vállalkozásokra kell összpontosítaniuk. A Bizottság azt javasolta, hogy a költségvetési ajánlásokat az uniós gazdasági kormányzási keret reformjára vonatkozó elképzelésekről szóló közleményében[9] javasoltak szerint számszerűsítsék és differenciálják, és a nettó elsődleges kiadások alapján határozzák meg. Ajánlása szerint a tagállamoknak fenn kell tartaniuk a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét, és gondoskodniuk kell a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből és más uniós alapokból származó források hatékony felhasználásáról, különösen a zöld és digitális átállással, valamint a rezilienciaépítéssel kapcsolatos célokat illetően. A Bizottság jelezte, hogy azt fogja javasolni a Tanácsnak, hogy – a 2023. évi tényadatok alapján és a hatályos jogi rendelkezésekkel összhangban – 2024 tavaszán indítsa meg a hiányalapú túlzotthiány-eljárásokat.

(8) A Bizottság 2023. április 26-án az uniós gazdasági kormányzási szabályok átfogó reformjára irányuló jogalkotási javaslatokat terjesztett elő. A javaslatok központi célkitűzése az államadósság fenntarthatóságának megerősítése, valamint a fenntartható és inkluzív növekedés előmozdítása valamennyi tagállamban reformok és beruházások révén. A javaslatok értelmében a tagállamok nagyobb mozgástérrel rendelkeznének középtávú terveik kialakítása terén, miközben egy újonnan bevezetett szigorúbb végrehajtási rendszer biztosítaná a középtávú költségvetési-strukturális tervekben foglalt kötelezettségvállalások tagállamok általi teljesítését. A jogalkotási munka a tervek szerint 2023-ban lezárul.

(9) Ciprus 2021. május 17-én az (EU) 2021/241 rendelet 18. cikkének (1) bekezdésével összhangban benyújtotta nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervét a Bizottságnak. Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikkének megfelelően a Bizottság az említett rendelet V. mellékletében foglalt értékelési iránymutatásokkal összhangban értékelte a helyreállítási és rezilienciaépítési terv relevanciáját, eredményességét, hatékonyságát és következetességét. A Tanács 2021. július 28-án elfogadta Ciprus helyreállítási és rezilienciaépítési terve értékelésének jóváhagyásáról szóló határozatát[10]. A részletek folyósításának feltétele, hogy a Bizottság az (EU) 2021/241 rendelet 24. cikkének (5) bekezdésével összhangban határozatot hozzon arról, hogy Ciprus kielégítően teljesítette a tanácsi végrehajtási határozatban foglalt releváns mérföldköveket és célokat. A kielégítő teljesítés előfeltétele, hogy a korábbi mérföldkövek és célok terén ne következzen be visszalépés.

(10) Ciprus 2023. május 9-én benyújtotta 2023. évi nemzeti reformprogramját, 2023. május 2-án pedig 2023. évi stabilitási programját, összhangban az 1466/97/EK rendelet 4. cikkének (1) bekezdésével. A kapcsolódási pontok figyelembevétele érdekében a két program értékelésére egyidejűleg került sor. Az (EU) 2021/241 rendelet 27. cikkével összhangban a 2023. évi nemzeti reformprogram a Ciprus által a helyreállítási és rezilienciaépítési terv végrehajtása terén elért eredményekről készített féléves jelentést is tükrözi.

(11) A Bizottság 2023. május 24-én közzétette a Ciprusra vonatkozó 2023. évi országjelentést[11]. Ebben értékelte Ciprus eredményeit a Tanács által 2019 és 2022 között elfogadott releváns országspecifikus ajánlások végrehajtása terén, és áttekintette a helyreállítási és rezilienciaépítési terv Ciprus általi végrehajtását. Ezen elemzés

[9] COM(2022) 583 final.

[10] A Tanács végrehajtási határozata (2021. július 28.) Ciprus helyreállítási és rezilienciaépítési terve értékelésének jóváhagyásáról (ST 10686/2021; ST 10686/2021 ADD 1).

[11] SWD(2023) 613 final.

alapján az országjelentés hiányosságokat tárt fel a helyreállítási és rezilienciaépítési terv által nem vagy csak részben kezelt kihívásokkal kapcsolatban, valamint új és kialakulóban lévő kihívásokat azonosított. A jelentés értékelte továbbá a Ciprus által a szociális jogok európai pillérének végrehajtása, a foglalkoztatásra, a készségekre és a szegénység csökkentésére vonatkozó kiemelt uniós célok elérése, valamint az ENSZ fenntartható fejlődési céljainak megvalósítása terén elért eredményeket.

(12) A Bizottság az 1176/2011/EU rendelet 5. cikke alapján Ciprus vonatkozásában részletes vizsgálatot végzett, amelynek eredményeit 2023. május 24-én közzétette[12]. Megállapította, hogy Cipruson makrogazdasági egyensúlyhiány áll fenn. A magánszektorbeli, kormányzati és külső adóssághoz kapcsolódó sebezhetőség összességében mérséklődött, de továbbra is aggodalomra ad okot. Mindenekelőtt a nagy adósságok – a nemteljesítő hiteleket is beleértve – csökkentek jelentősen, és ez a tendencia várhatóan folytatódik, ugyanakkor a folyó fizetési mérleg hiánya változatlanul problémát jelent. A magánszektor adósságállománya – a Covid19-válság miatt a 2020-as év kivételével – 2015 óta mérséklődik, és a várakozások szerint idén és jövőre a nominális GDP-növekedés kedvező hatásának köszönhetően tovább csökken. Mindazonáltal a magasabb kamatlábak nyomást gyakorolhatnak az adósságszolgálatra, mivel túlsúlyban vannak a változó kamatozású hitelek. A magán- és a külső adósságállomány alakulását befolyásolják a Cipruson működő különleges célú gazdasági egységek, amelyek hozzájárulnak az adósságszintek emelkedéséhez, de a gazdaságra nézve korlátozott kockázatot jelentenek. Az elmúlt években jelentősen csökkent a bankok által tartott nemteljesítő hitelek állománya, aminek hátterében a nemteljesítő hitelek értékesítése, leírás, készpénztörlesztések, „hitelgyógyulás” és adósság-eszköz csereügyletek állnak. Az államadósság folyamatosan csökken, már kisebb a világjárvány előtti szintnél, és a várakozások szerint 2023-ban és 2024-ben tovább mérséklődik. A turizmus fellendülése ellenére az erőteljes belföldi kereslet és a magas energiaárak hatására 2022-ben tovább nőtt a folyó fizetési mérleg hiánya, amely idén és jövőre várhatóan némileg csökken, de továbbra is jelentős marad. A szakpolitikai válaszintézkedések kedvező eredménnyel jártak. A helyreállítási és rezilienciaépítési terv számos olyan intézkedést tartalmaz, amely várhatóan hozzájárul a gazdaság diverzifikálásához, az exportnövekedés támogatásához és az olajimporttól való túlzott függés enyhítéséhez. A helyreállítási és rezilienciaépítési terv keretében 2022 közepén elfogadták a hitelfelvásárló társaságokról és a hitelgondozókról szóló törvényeket módosító csomagot, amelynek célja a munkakörülmények javítása és a nemteljesítő hitelek csökkentése. Számos hosszabbítást követően idén februárban megszűnt a jelzálogok érvényesítésének felfüggesztése: a hatékony jelzálog-érvényesítési keret kulcsfontosságú eszközként ösztönzi a hitelfelvevőket a hitelek átstrukturálásában való részvételre, hozzájárul a gazdaságban felhalmozódott nemteljesítő hitelek további csökkentéséhez, valamint a magánszektor eladósodottságának visszaszorításához és a fizetési fegyelem javításához.

(13) Az Eurostat által hitelesített adatok[13] alapján Ciprus államháztartási egyenlege a GDP 2,0 %-ának megfelelő mértékű 2021. évi költségvetési hiányt követően 2022-ben 2,1 %-os többletet mutatott, a GDP-arányos államadósság pedig a 2021 végi 101,2 %-ról 2022 végére 86,5 %-ra csökkent.

---

12 SWD(2023) 635 final.

13 Eurostat – Euromutatók, 47/2023, 2023.4.21.

(14) Az államháztartási egyenlegre hatást gyakorolnak az energiaár-emelkedés gazdasági és társadalmi hatásainak enyhítése céljából bevezetett költségvetési intézkedések. 2022-ben az ilyen bevételcsökkentő intézkedések közé tartozott az üzemanyagtermékek jövedéki adójának (a benzin és a dízelolaj esetében literenkénti 7 centes, a fűtőanyagok esetében pedig 5,37 centes) csökkentése valamennyi fogyasztóra vonatkozóan, valamint a lakossági villamosenergia-fogyasztás héakulcsának 19 %-ról 9 %-ra (a kiszolgáltatott helyzetben lévő háztartások esetében 5 %-ra) történő csökkentése; míg az ilyen kiadásnövelő intézkedések között szerepelt a villamosenergia-díjak emelkedéséhez kapcsolódó támogatás, amely a kiadásnövekedés 50–100 %-át tette ki. Az utóbbi intézkedés végrehajtása keretében a kormány kifizetéseket teljesít a teljes mértékben állami tulajdonú ciprusi villamosenergia-hatóságnak. A Bizottság szerint ezen intézkedések nettó költségvetési terhe összességében 2022-ben a GDP 0,7 %-ára tehető. Az államháztartási egyenlegre ugyancsak hatást gyakorolt a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek ideiglenes védelmének költségvetési terhe, amely 2022-ben a GDP 0,1 %-ára becsülhető. Ugyanakkor a Covid19-cel kapcsolatos ideiglenes szükséghelyzeti intézkedések GDP-arányos becsült költsége a 2021. évi 2,9 %-ról 2022-ben 0,3 %-ra csökkent.

(15) A Tanács a 2021. június 18-i ajánlásában[14] azt ajánlotta, hogy Ciprus 2022-ben – többek között a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz által biztosított impulzusra támaszkodva – tartsa fenn a támogató költségvetési irányvonalat, és őrizze meg a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét.

(16) A Bizottság becslései szerint 2022-ben semleges költségvetési irányvonal[15] érvényesült, ami a magas infláció mellett megfelelő volt. Ciprus a Tanács ajánlásával összhangban továbbra is támogatta a helyreállítást a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből finanszírozandó beruházások révén. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből származó vissza nem térítendő támogatásokból és más uniós forrásokból finanszírozott kiadások 2022-ben a GDP 1,4 %-át tették ki (míg 2021-ben a GDP 1,6 %-át). E kiadások 2022-es csökkenése annak tudható be, hogy más uniós alapok esetében új programozási időszak vette kezdetét. A nemzeti finanszírozású beruházások 0,1 százalékpontos restriktív hatást gyakoroltak a költségvetési irányvonalra[16]. Ciprus tehát nem tartotta fenn a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét, ami nincs összhangban a tanácsi ajánlással. Ugyanakkor a nemzeti finanszírozású (az új bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások növekedése semleges hatást gyakorolt a költségvetési irányvonalra. Ciprus tehát kellő mértékben korlátozta a nemzeti finanszírozású folyó kiadások növekedését.

(17) A 2023. évi stabilitási program költségvetési előrejelzéseit alátámasztó makrogazdasági forgatókönyv a 2023. év tekintetében optimista, az azt követő időszak

---

[14] A Tanács ajánlása (2021. június 18.) amelyben véleményezi Ciprus 2021. évi stabilitási programját (HL C 304., 2021.7.29., 58. o.).

[15] A költségvetési irányvonal a Covid19-válsággal kapcsolatos ideiglenes szükséghelyzeti intézkedéseket figyelmen kívül hagyva, de a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből származó vissza nem térítendő támogatásokból és más uniós forrásokból finanszírozott kiadások figyelembevételével számított elsődleges kiadások (diszkrecionális bevételi intézkedések nélküli) változásának a középtávú potenciális növekedéshez viszonyított arányával mérhető. További részletekért lásd a költségvetési statisztikai táblázatokban szereplő 1. háttérmagyarázatot.

[16] Az egyéb nemzeti finanszírozású tőkekiadások GDP-arányosan 0,2 százalékpontos expanzív hatást gyakoroltak.

tekintetében pedig realisztikus. A kormány előrejelzése szerint a reál-GDP 2023-ban 2,8 %-kal, 2024-ben pedig 3,0 %-kal nő. Összehasonlításképpen: a Bizottság 2023. tavaszi előrejelzése alacsonyabb, 2023-ban 2,3 %-os, 2024-ben pedig 2,7 %-os reál-GDP-növekedést vetít előre, ami elsősorban annak tudható be, hogy a belső kereslet kisebb mértékben járul hozzá a gazdasági növekedéshez.

(18) A 2023. évi stabilitási program szerint a kormány arra számít, hogy a GDP-arányos költségvetési többlet a 2022. évi 2,1 %-ról 2023-ban kismértékben, 2,0 %-ra csökken. A stabilitási program szerint a GDP-arányos államadósság a 2022 végi 86,5 %-ról 2023 végére várhatóan 81,1 %-ra mérséklődik. A Bizottság 2023. tavaszi előrejelzése 2023-ban a GDP 1,8 %-ának megfelelő költségvetési többletet valószínűsít. Ez összhangban van a stabilitási program többletre vonatkozó előrejelzésével. A Bizottság 2023. tavaszi előrejelzése hasonló, 80,4 %-os GDP-arányos államadósságot vetít előre 2023 végére.

(19) A 2023. évi államháztartási egyenleget várhatóan továbbra is befolyásolják a megemelkedett energiaárak gazdasági és társadalmi hatásainak mérséklése céljából hozott költségvetési intézkedések. Ezek közé tartoznak a 2022-ben meghosszabbított intézkedések (különösen: az üzemanyagtermékek jövedéki adójának csökkentése valamennyi fogyasztóra vonatkozóan, valamint a villamosenergia-díjak emelésével összefüggésben nyújtott támogatás). A Bizottság 2023. tavaszi előrejelzése szerint a támogatási intézkedések nettó költségvetési terhe 2023-ban a GDP 0,4 %-ának felel meg[17]. Úgy tűnik, hogy a 2023-as intézkedések zöme nem a legkiszolgáltatottabb helyzetben lévő háztartásokat vagy vállalkozásokat célozza, és számos intézkedés nem teljes mértékben őrzi meg az energiakereslet csökkentésére és az energiahatékonyság növelésére irányuló árjelzést. Ebből adódóan a 2023-ra vonatkozó ajánlásnak való megfelelés értékelése során figyelembe veendő célzott támogatási intézkedések összege a Bizottság 2023. tavaszi előrejelzése szerint 2023-ban a GDP 0,0 %-át teszi ki (szemben a 2022. évi 0,1 %-kal).

(20) A Tanács 2022. július 12-i ajánlása[18] szerint Ciprusnak 2023-ban biztosítania kell, hogy a nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások növekedése összhangban legyen az összességében semleges költségvetési irányvonallal[19], figyelembe véve az energiaár-emelkedésnek leginkább kitett háztartásoknak és vállalkozásoknak, valamint az Ukrajnából menekülőknek nyújtott ideiglenes és célzott támogatás fenntartását. Ciprusnak készen kell állnia arra, hogy a folyó kiadásokat a változó helyzethez igazítsa. Ciprus részére azt az ajánlást is megfogalmazták, hogy többek között a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz és más uniós források felhasználásával fokozza a zöld és digitális átállásra, illetve a REPowerEU kezdeményezés figyelembevételével az energiabiztonságra irányuló közberuházásokat.

(21) A Bizottság 2023. őszi előrejelzése szerint 2023-ban a költségvetési irányvonal nagyjából semleges lesz (a GDP –0,1 %-a). 2022-ben a költségvetési irányvonal szintén semleges volt (a GDP 0,0 %-a). A nemzeti finanszírozású (a diszkrecionális

---

17 Az adatok az említett intézkedések éves költségvetési terhének szintjét mutatják, beleértve a folyó bevételeket és kiadásokat, valamint – adott esetben – a tőkekiadási intézkedéseket is.

18 A Tanács ajánlása (2022. július 12.) Ciprus 2022. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Ciprus 2022. évi stabilitási programját (HL C 334., 2022.9.1., 104. o.).

19 A Bizottság 2023. tavaszi előrejelzése alapján Ciprus esetében a potenciális kibocsátás középtávú (tízéves átlagos) növekedése, amelyet a költségvetési irányvonal meghatározásához használnak, nominális értéken 8,2 %-ra tehető.

bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások 2023-as növekedése az előrejelzések szerint a GDP 0,0 %-ának megfelelő semleges hatást gyakorol a költségvetési irányvonalra. A kiadásoknál figyelembe vették, hogy az energiaár-emelkedésnek leginkább kitett háztartásoknak és vállalkozásoknak nyújtott célzott támogatási intézkedések költsége a GDP 0,1 %-ával csökken. Összességében a nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások előre jelzett növekedése összhangban van a Tanács ajánlásával. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből származó vissza nem térítendő támogatásokból és más uniós forrásokból finanszírozott kiadások 2023-ban várhatóan a GDP 0,8 %-át teszik ki, míg a nemzeti finanszírozású beruházások az előrejelzések szerint 0,8 százalékpontos expanzív hatást gyakorolnak a költségvetési irányvonalra[20]. Ciprus tehát addicionális beruházásokat kíván finanszírozni a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből és más uniós forrásokból, és az előrejelzések szerint fenn fogja tartani a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét. Ciprus a zöld és digitális átállást, valamint az energiabiztonságot célzó közberuházásokat tervez, amelyek a ciprusi villamosenergia-piac szabályozási rendszerére, új, energiahatékony épületek – többek között egy új pszichiátriai klinika – építésére, az iskolák energiahatékonysági korszerűsítésére, valamint Nicosia és Larnaca régió vízbiztonságának egy tározó építése révén történő megerősítésére irányulnak, és ezeket a beruházásokat részben a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből és más uniós forrásokból kívánja finanszírozni.

(22) A stabilitási program szerint a költségvetési többlet 2024-ben várhatóan a GDP 2,3 %-ára nő. A többlet 2024-re várt növekedése főként a társadalombiztosítási járulékok 2024. január 1-től esedékes növelését tükrözi. A program azzal számol, hogy a GDP-arányos államadósság 2024 végére 72,9 %-ra csökken. Az előrejelzés zárónapján ismert gazdaságpolitikai intézkedések alapján a Bizottság 2023. tavaszi előrejelzése 2024-ben a GDP 2,1 %-ának megfelelő költségvetési többletet valószínűsít. Ez összhangban van a stabilitási program többlet-előrejelzésével. A Bizottság 2023. tavaszi előrejelzése hasonló, 72,5 %-os GDP-arányos államadósságot vetít előre 2024 végére.

(23) A stabilitási program azzal számol, hogy 2024-ben az összes energiatámogatási intézkedést fokozatosan kivezetik. A Bizottság szintén azt valószínűsíti, hogy 2024-ben valamennyi energiatámogatási intézkedést teljesen megszüntetnek. Ez azon a feltételezésen alapul, hogy az energiaárak nem fognak újra megemelkedni.

(24) Programja szerint Ciprus 2023-ban tervezi teljesíteni a GDP 0,0 %-ának megfelelő strukturális költségvetési egyenlegként meghatározott középtávú költségvetési célkitűzést, és azt a programidőszak hátralévő részében is fenn kívánja tartani. A Bizottság 2023. tavaszi előrejelzése alapján a strukturális egyenleg 2023-ban várhatóan a GDP +0,9 %-ának, 2024-ben pedig a GDP +1,3 %-ának megfelelő mértékű lesz, meghaladva a középtávú költségvetési célkitűzést. A 2024-ben követendő prudens költségvetési politika hozzá fog járulni a külső pozíció megerősítéséhez is.

[20] Az egyéb nemzeti finanszírozású tőkekiadások az előrejelzések szerint GDP-arányosan 0,0 százalékpontos, tehát semleges hatást gyakorolnak.

(25) A Bizottság 2023. tavaszi előrejelzése szerint a nemzeti finanszírozású nettó elsődleges kiadások[21] változatlan politika mellett 2024-ben 3,6 %-kal fognak emelkedni.

(26) A program szerint az állami beruházások GDP-arányosan a 2023. évi 3,0 %-ról 2024-ben 2,8 %-ra csökkennek. Az alacsonyabb beruházási szint magasabb GDP mellett fennálló változatlan nominális beruházási szintet tükröz.

(27) A stabilitási program a 2026-ig tartó középtávú költségvetési pályát vázolja fel. A program szerint a GDP-arányos költségvetési többlet 2025-ben várhatóan 2,3 % marad, 2026-ban pedig 2,4 %-ra nő. Az államháztartási egyenleg tehát a tervek szerint a programidőszak alatt megfelel a Szerződésben rögzített vonatkozó referenciaértéknek. A stabilitási program szerint a GDP-arányos államadósság a 2024 végi 72,9 %-ról 2026 végére várhatóan 60,1 %-ra mérséklődik.

(28) Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikke (3) bekezdésének b) pontjával és V. mellékletének 2.2. kritériumával összhangban a helyreállítási és rezilienciaépítési terv 2026-ig végrehajtandó, egymást kölcsönösen erősítő reformok és beruházások széles körét tartalmazza. Ciprus helyreállítási és rezilienciaépítési tervének végrehajtása folyamatban van, azonban fennáll a késedelem kockázata. Ciprus a tervvel összefüggésben 14 mérföldkőhöz kapcsolódóan eddig egy fizetési kérelmet nyújtott be, és ennek nyomán összesen 85 millió EUR folyósítására került sor. A ciprusi helyreállítási és rezilienciaépítési terv viszonylag nagy terjedelmű, jellegében összetett. A késedelem kockázatának minimalizálása érdekében elengedhetetlen a helyreállítási és rezilienciaépítési terv erőteljes irányítása és folyamatos nyomon követése. Várható átdolgozását követően a ciprusi helyreállítási és rezilienciaépítési terv REPowerEU-intézkedéseket is tartalmaz majd, és figyelembe veszi a maximális pénzügyi hozzájárulás csökkentett mértékét. Az új REPowerEU-fejezetnek a helyreállítási és rezilienciaépítési tervbe való gyors beillesztése lehetővé fogja tenni a Ciprus energiával és zöld átállással kapcsolatos stratégiai célkitűzéseit előmozdító további reformok és beruházások finanszírozását. A helyreállítási és rezilienciaépítési terv, valamint a terven túlmutató egyéb gazdaság- és foglalkoztatáspolitikák sikeres végrehajtásához változatlanul elengedhetetlen a helyi és regionális önkormányzatok, a szociális partnerek és más érdekelt felek szisztematikus és hatékony bevonása, és ezáltal a szakpolitikai stratégia iránti széles körű felelősségvállalás biztosítása.

(29) A Bizottság 2022-ben Ciprus minden kohéziós politikai programozási dokumentumát jóváhagyta. A kohéziós politikai programoknak a REPowerEU-fejezettel kiegészült helyreállítási és rezilienciaépítési tervvel együtt és azzal szinergiában történő gyors végrehajtása kulcsfontosságú a zöld és digitális átállás megvalósításához, a gazdasági és társadalmi reziliencia növeléséhez, valamint a kiegyensúlyozott területfejlesztéshez Cipruson.

(30) A helyreállítási és rezilienciaépítési tervben kezelt gazdasági és társadalmi kihívásokon túl Ciprus számos további kihívással is szembesül az üzleti környezettel kapcsolatban, különösen az állami tulajdonban lévő vállalatok irányítása, a megújuló energiaforrások alkalmazása, a villamosenergia-hálózat fejlesztése és korszerűsítése, az energiahálózatok összekapcsolása, az energiahatékonyság, a fenntartható közlekedés és a zöld készségek terén.

[21] A nettó elsődleges kiadás a diszkrecionális bevételi intézkedésektől megtisztított, a kamatkiadásokat és a konjunkturális munkanélküliségi kiadásokat figyelmen kívül hagyva számított nemzeti finanszírozású kiadás.

(31) Az irányítási rendszer hiányosságokat mutat a nemzetközi normák (pl. az állami tulajdonban lévő vállalatok vállalatirányításáról szóló OECD-iránymutatások és a Világbanknak az állami tulajdonban lévő vállalatok vállalatirányítására vonatkozó eszköztára) tekintetében. Különösen a pénzügyi teljesítmény és a közcélok fokozott átláthatósága és elszámoltathatósága növelné az állami tulajdonban lévő vállalatok hatékonyságát és eredményességét. Ez olyan bevált módszerek megvalósítására is vonatkozik, mint az állami tulajdonban lévő vállalatok irányító testületeibe történő kinevezések érdemeken alapuló és átlátható folyamata. Az állami tulajdonban lévő vállalatok tulajdonosi feladatainak a politikaorientált szakminisztériumok helyett egy erre a célra létrehozott központi szervre történő átruházása vagy legalább a pénzügyminisztériumban egy központi monitoringegység létrehozása szintén javítana a jelenlegi helyzeten. Az irányítás javítása elősegítené annak biztosítását, hogy az állami tulajdonban lévő vállalatok kulcsfontosságú közberuházási projektjei időben befejeződjenek, ami megkönnyítené a zöld és a digitális átállást. Az állami tulajdonban lévő vállalatokkal kapcsolatos intézkedések hatékonyabbá tennék az irányítást Cipruson, valamint fokoznák a piac méltányosságát és átláthatóságát a helyi és külföldi vállalkozások számára. Ez összhangban van Ciprus hosszú távú stratégiájának célkitűzéseivel és az azt alátámasztó cselekvési tervvel (a „Félkormányzati szervezetek modernizálása és az innováció és a hatékonyság megfelelő ösztönzőinek megteremtése” elnevezésű kezdeményezés keretében). Az állami tulajdonban lévő vállalatok irányításának javítását célzó szakpolitikák a közszféra hatékonyságának növeléséhez is hozzájárulhatnak.

(32) A megújuló energiaforrásokban rejlő lehetőségeket Cipruson még jobban ki lehetne aknázni, különösen a villamosenergia-hálózat fejlesztésére és korszerűsítésére irányuló további beruházások, valamint a hálózati léptékű energiatároló létesítmények kiépítése révén. Az energiavásárlási megállapodások és a különbözeti ügyletek megfelelő gazdasági eszközök lehetnek a megújuló energiaforrások elterjedésének felgyorsítására. Ciprus jelenleg nem használ gázt, ugyanakkor a teljes energiaellátási szerkezet 83,2 %-át az olaj teszi ki. Tekintettel arra, hogy a világpiacokon az energiaárak nagymértékben ingadoznak, a ciprusi gazdaság fenntarthatósága szempontjából alapvető fontosságú az olajtól való súlyos függőség csökkentése, hiszen jelenleg teljes szükségletét importból fedezi. Az energiaellátás diverzifikálása és az importfüggőség csökkentése érdekében Ciprus számára előnyös lenne további villamosenergia-összeköttetések létesítése és a megújuló energiaforrások bővítése, valamint új infrastrukturális és hálózati beruházások végrehajtása. Emellett ki lehetne terjeszteni és fel lehetne gyorsítani az energiahatékonysági intézkedéseket, hogy megfékezzék az energiafogyasztás uniós átlagot jócskán meghaladó növekedését. Az energiahatékonysági intézkedések várhatóan hozzájárulnak a lakosság nagy hányada (2021-ben 19,4 %) által tapasztalt energiaszegénység kezeléséhez is, többek között adott esetben a kohéziós politikai alapok felhasználásával. Ciprus számára előnyös lenne a fenntartható közlekedés előtérbe helyezése. A sziget jelenleg a magánközlekedésre támaszkodik; 2020-ban a közlekedési ágazat összességében a teljes üvegházhatásúgáz-kibocsátás 21 %-át adta, miközben az elektromos járművek aránya az újonnan nyilvántartásba vett járművek között, valamint az egy járműre jutó töltőpontok száma uniós összehasonlításban itt a legalacsonyabb. Ahhoz, hogy Ciprus igazodjon az „Irány az 55 %!” intézkedéscsomag célkitűzéseihez, nagyobb ambícióra van szükség az üvegházhatásúgáz-kibocsátás csökkentése, valamint a megújuló energia és az energiahatékonyság növelése érdekében.

(33) A zöld átállás szempontjából kulcsfontosságú ágazatok és foglalkozások – többek között a nettó zéró technológiák gyártása, bevezetése és karbantartása – terén

jelentkező munkaerő- és szakemberhiány miatt kialakuló szűk keresztmetszetek hátráltatják a klímasemleges gazdaságra való átállást. 2022-ben számos, a zöld átálláshoz szükséges speciális készségeket vagy tudást igénylő foglalkozás esetében állt fenn munkaerőhiány, és a kulcsfontosságú ágazatokban (pl. építőipar, feldolgozóipar) nőtt a betöltetlen álláshelyek aránya. A szakemberhiány csökkentéséhez, valamint a munkaerőpiaci integráció és a munkaerő-átcsoportosítás előmozdításához elengedhetetlenek a változó munkaerőpiaci igényekhez igazodó, magas színvonalú oktatási és képzési rendszerek, valamint a célzott továbbképzési és átképzési intézkedések. A kiaknázatlan munkaerő-kínálat hasznosítása érdekében ezeknek az intézkedéseknek hozzáférhetőknek kell lenniük, különösen a zöld átállás által leginkább érintett egyének, ágazatok és régiók számára.

(34) A Bizottság értékelése fényében a Tanács megvizsgálta a 2023. évi stabilitási programot, és véleményét[22] az alábbi 1. ajánlás tükrözi.

(35) Az euroövezeti tagállamok gazdaságai közötti szoros összefonódásokra és a gazdasági és monetáris unió működéséhez való együttes hozzájárulásukra tekintettel a Tanács azt ajánlotta az euroövezeti tagállamoknak, hogy – többek között helyreállítási és rezilienciaépítési terveik révén – hozzanak intézkedéseket annak érdekében, hogy i. megőrizzék az adósság fenntarthatóságát és 2023-ban tartózkodjanak az aggregált kereslet széles körű támogatásától; tegyék célzottabbá a magas energiaárak hatását enyhítő költségvetési intézkedéseket, és mérlegeljék, hogy – az energiaárakra nehezedő nyomás csökkenésével – miként lehetne megfelelő módon leépíteni a támogatásokat; ii. tartsák fenn a zöld és digitális átállás támogatására irányuló közberuházások magas szintjét és ösztönözzék az ilyen célú magánberuházásokat; iii. támogassák a vásárlóerő csökkenését enyhítő bérfejlesztéseket, ugyanakkor korlátozzák az inflációra gyakorolt másodlagos hatásokat, javítsák tovább az aktív munkaerőpiaci intézkedéseket és lépjenek fel a szakemberhiány kezelése érdekében; iv. javítsák az üzleti környezetet és biztosítsák, hogy a vállalkozásoknak nyújtott energiatámogatás költséghatékony és ideiglenes legyen, az életképes vállalkozásokra irányuljon, és fenntartsa a zöld átállás ösztönzőit; valamint v. őrizzék meg a makroszintű pénzügyi stabilitást és kövessék nyomon a kockázatok alakulását, egyúttal folytassák a bankunió kiteljesítésére irányuló munkát. Ciprus esetében az 1., 2., 3. és 4. ajánlás hozzájárul az első, második, harmadik és negyedik euroövezeti ajánlás végrehajtásához.

(36) A Bizottság által elvégzett részletes vizsgálat és ezen értékelés fényében a Tanács megvizsgálta a 2023. évi nemzeti reformprogramot és a 2023. évi stabilitási programot. A Tanácsnak az 1176/2011/EU rendelet 6. cikke szerinti ajánlásait az alábbi 1. ajánlás tükrözi. Az 1. ajánlásban említett szakpolitikai intézkedések hozzájárulnak a magánszektorbeli, kormányzati és külső adósságállományhoz kapcsolódó sebezhetőségek kezeléséhez. A 2. ajánlás hozzájárul az 1. ajánlás teljesítéséhez, Az 1. ajánlásban említett szakpolitikai intézkedések – a (35) preambulumbekezdéssel összhangban – egyaránt hozzájárulnak az egyensúlyhiány kezeléséhez és az euroövezetre vonatkozó ajánlások végrehajtásához,

AJÁNLJA, hogy Ciprus 2023-ban és 2024-ben tegyen intézkedéseket a következők érdekében:

1. 2023 végéig szüntesse meg a hatályban lévő energiatámogatási intézkedéseket. Amennyiben az energiaárak újbóli emelkedése támogatási intézkedéseket tesz

[22] Az 1466/97/EK tanácsi rendelet 5. cikkének (2) bekezdése és 9. cikkének (2) bekezdése alapján.

szükségessé, biztosítsa, hogy ezek célzottan a kiszolgáltatott helyzetben lévő háztartások és vállalkozások védelmére irányuljanak, beleférjenek a költségvetési keretbe, és megőrizzék az energiamegtakarításra irányuló ösztönzőket. 2024-ben a rendezett költségvetési pozíció fenntartása mellett őrizze meg a nemzeti finanszírozású közberuházások szintjét, és biztosítsa a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből származó vissza nem térítendő támogatások és más uniós források hatékony felhasználását, különösen a zöld és digitális átállás előmozdítása érdekében.

Könnyítse meg a magánszektor adósságállományának csökkentését, többek között hatékony jelzálog-érvényesítési keret végrehajtása révén.

A 2024 utáni időszakban is folytassa a nagyobb fenntartható növekedést előmozdító beruházások és reformok végrehajtását, és őrizze meg a prudens középtávú költségvetési pozíciót.

2. Gyorsítsa fel helyreállítási és rezilienciaépítési tervének végrehajtását, többek között megfelelő igazgatási kapacitás biztosítása révén, és mielőbb véglegesítse a REPowerEU-fejezetet annak érdekében, hogy gyorsan megkezdhesse annak végrehajtását. Folytassa a kohéziós politikai programok gyors végrehajtását, közvetlenül kiegészítve a helyreállítási és rezilienciaépítési tervet, illetve szinergiát teremtve azzal.

3. Hozzon intézkedéseket az állami tulajdonban lévő vállalatok irányításának javítására a nemzetközi normákkal összhangban.

4. Csökkentse a fosszilis tüzelőanyagoktól való függést és diverzifikálja az energiaellátást. A megújulóenergia-termelésben rejlő teljes potenciál jobb kihasználása érdekében gyorsítsa fel a megújuló energiaforrások elterjedését megfelelő gazdasági eszközök használata, valamint a villamosenergia-hálózat fejlesztésére és korszerűsítésére – többek között az energiatárolókra – irányuló további beruházások végrehajtása révén. Gyorsítsa fel a villamosenergia-összeköttetések fejlesztését. Terjessze ki és gyorsítsa fel az energiahatékonysági intézkedéseket – többek között az energiaszegénység kezelése érdekében –, valamint a fenntartható közlekedés felé történő elmozdulást. Fokozza a zöld átálláshoz szükséges készségek biztosítására és megszerzésére irányuló szakpolitikai erőfeszítéseket.

Kelt Brüsszelben, -án/-én.

a Tanács részéről
az elnök